

Cesaretin bedeli

[Arif ALTAN](#) yazdı —

7 Aralık 2023 Perşembe - 08:30

- **Toplumsal kuvvetler, doktrinler, düşünceler, değerler, hayaller... Lehte bir güç dağılımı coşkunun kaynağıyla tutarlılığına, niyetin saydamlık derecesine bağlı; başarı ise etki edebilme becerisine.**

Açık, güneşli bir hava. Bir satranç partisi. Çocuk, dedesi yaşındaki adamın yüzüne bakmadan taşlarını sürüyor. Coşkulu ve atak, keskin ve akışkan hamleler. İhtiyarın kısık kurnaz gözlerinde bir parıltı, ince dudaklarını kıyısından yarmış hain bir tebessüm. Hamleler ihtiyatlı, açıkları gözetleyen, şaşırtıcı ve sinsî hücumları gizleyen savunma görünümlü tehlikeli hazırlıklar pek yıkıcı. Saf cesarete karşı tecrübe, aldırıışsız coşkuya karşı soğukkanlı tedbir. Taşlar rakip alana doğru akıyor; pervasız, gözü pek. İhtiyar sıkışık ve geriye dönük, bir hayli çekingen. Çocuk merkezden alan kazanma derdinde. Şuursuzca ilerleyen taşlar merkezde alan kazandırırken geride derin boşluklar, kontrolü güç zayıf kareler bırakıyor. İlerleme ve geniş alan elde etme büyük sorumluluk yükler, geriye sarkmalara karşı dirençli ve uyanık bir dikkat ister. Çocuğun iştahı açık, kazanç görünümlü hücum arzusu belirgin. Kontrol edilemeyen karelerin, savunmada kapanamayan açıkların çokluğu, desteklenmeyen ileri kuvvetlerin dağınıklığı ne gam! Heyecan dolu bir ilerlemenin verdiği keyif işte. Alaycı ve ürkütücü bir titreme, sonucu şimdiden tayin eden buruşuk yüzün çizgilerine sinen dondurucu bir esrime. Açılış hamleleri, kapanış hamlesinin habercisi.

Güçlü görünen güçsüz hamleler bizimki de. Kazanç gibi görünen heyecan dolu taşkınlıkların, kötücül kırıksıklıkların dibinde buruşup kaldığı uyuşuk gerinmeler. İleride dağınık kuvvetler. Geride açıklar, içi zayıflıklarla sıvanmış dipsiz boşluklar. Son nefesini vermesini beklerken herkesi gömmeye niyetli ihtiyar, zayıf hatlardan sızmaya, kontrolsüz alanlardan sarmaya, boşlukları kendiyile doldurmaya yetenekli. Rakip, soğuk ve pozisyonel. Geç anlamamanın bedeli, şüpheyi inancın diriliğine eksiltmenin vebali ağır. Esrarlı bir geri dönüş, bir büyülü diriliş, olmadıysa en azından soylu bir hezimet tümünden mucizeyi, bir tesadüf, ilk saf aklı, yara

almamış ilk inatçı mantığı ya da lekelenmeye dirençli ilk başlangıç duygusunun yoğunluğunu ister.

Oyunlar böyledir, gerçek hayat bundan fazlası değildir. Toplumsal kuvvetler, doktrinler, düşünceler, değerler, hayaller... Lehte bir güç dağılımı coşkunun kaynağıyla tutarlılığına, niyetin saydamlık derecesine bağlı; başarı ise etki edebilme becerisine.

Geride bıraktıklarını gözetmeden cesurca ileriye atılan, sert ve acımasızca püskürtülmenin hüznünü tadacaktır. Geriye dönemezsin ama gerileme devirlerinin duygusal kuraklığına düşersin. Ruha yüceliğini veren başlangıçtaki duyguların soyluluğu artık düşük zihinlerin süsü, eyleme içtenliğin gücünü ve zarafetini veren kurucu düşüncelerin temizliği de kirli ağızların tatlandırıcı iksiri. Tarihi üreten, zamanı devindiren asil kuvvet, kurucu özne uzağa çekildikçe gerilemenin tüm unsurları yıkıma uğrattığı bütün alanlara onun kılığında kurulur. Gerisi muhbir yurttaş namusuna emanet hayaller, çökmüş ruhların nefesine teslim edilmiş düşünceler, müflisin hezeyanlarına kırıılmış eşsiz değerler...

Çöküş devirlerinin dramı, hikâyenin taşıyıcı verimliliğine erişemeyen trajedinin upuzun inleyişlere dönüşmesi. Kendini ifade etmeye çabalarken tükeniveren ruhların can çekişmesi. İşte tüm bildirimler sadece belirsiz imalar, bütün aktarımlar da yalnızca yokluğa kekeme çıkarımlar. Gönül çelici ısıltılı tüm manzaralara baskın yegâne figür, kötülüğün kuşkulu vaatlerinde parlayan vasatın hile kokulu karanlık yalımları. Eziyet ve çile durağında tehlikeyi sezdirenen, hiçbir serzenişe izin vermeyen içten patlamalı kanamalar. Acınası bir kıymetlendirme. Tarih öncesi mağaraların derinliklerinde ışığı yontarak biçimlendiren sihirli düşünceye layık görülen, her yanı delik deşik kâğıttan kaplar.

Halbuki hastalıklı olanları gibi her büyük iyileştirici düşüncenin de kendini anayurdunda hissettiği bir alan vardı. Sanrılar ve karanlıklar ilkinin; temiz yürekler, alevlerle arınmış beyinler ise onun kök saldığı verimli topraklar. Bütün yıkıcı darbelere karşı bu etki alanında üstünken, açıklayıcı gücünü artırmak için güçlü olduğu zeminden taşma yönelimi yara ve çürükler içinde bırakır. Belki eskisinden daha kapsayıcı, ama eskisinden daha dayanıksız ve çok daha az tutarlı.

Geri hatları kollayan, iç bütünlüğünü ve temizliğini koruyan yayılma odaklı atak hamleler! Elbette. Ama buruşuk hatlara sinmiş o ölümcül ifadeyi gördükten çok sonra.